

RECENZIOK

0395

BALOGH Péter

A magyar katonai rádiófelderítés története

1947. VIII. 1-jén, a budapesti Dózsa György út 49. szám alatti laktanyában megalakult az 1. Honvéd Önálló Rádiófelderítő Század. Ez a dátum a magyar katonai rádiófelderítés megalakulásának hivatalos napja. Azonban levéltári dokumentumokban fellelhető egy korábbi alapítási dátum, nevezetesen 1942. X. 1-ei hatállyal a 101/II. híradó zászlóalj kivált a 101. híradó ezred kötelékéből, és — mint önálló hadrendi számú rádiófelderítő zászlóalj —, a keleti fronton harcolt. Miért 1947 és nem 1942 a fegyvernem születésének napja? Miért nem 1920, amikor POKORNY Hermannt kinevezték a rejtve működő vezérkar Nyilvántartó Irodája „X” osztályának vezetőjévé, amely a lehallgatott követségi rádióadások megfejtésével (rejtjelfejtés) foglalkozott? Mit tett a magyar katonai rádiófelderítés a hidegháború éveiben? Van-e jelene, jövője ennek a fegyvernemnek? A szerző művében ezekre a kérdésekre keresi a választ, felelevenítve az elmúlt majd 100 esztendő szakmatörténeti pillanatait.

0396

BODA József

A magyar katonai ejtőernyőzés 75 éve

Az ejtőernyő fogalmával Magyarországon már a XVII. század elején találkozhatunk. A korabeli Magyarországból származó VERANCSICS Fausztusz megszerkesztette kora legkorszerűbb ejtőernyőjét és 1616-ban Velencében kiadott munkájában ezt közzé is tette. Az első világháború éveiben az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének repülő csapatainál — amelyekben magyar személyi állomány is teljesített szolgálatot — az ejtőernyő használata csak esetleges volt. A nagyarányú veszteségek miatt a katonai parancsnokság először a léghajós „kötött ballonos” alakulatoknál látta szükségyszerűnek az ejtőernyő rendszeresítését. 1917-től kezdve viszont már a repülőgépek személyzeténél is sor került az ejtőernyő alkalmazására.

1938 nyarán került megszervezésre a Magyar Királyi Honvédségen belül a Testnevelési Szaktanfolyam, melynek részvevőit a diverziós felkészítés mellett ejtőernyős kiképzésben is részesítették, 1938. IX. 11-én jött létre Szombathelyen egy katonai ejtőernyős kísérleti keret 7 fővel, vitéz BERTALAN Árpád árkász szds. vezetésével. Az első ugrásokra 1938. IX. 2-án került sor. Az első magyar katonai ejtőernyős alakulat az 1939. X. 1-én alakult meg. A háború során a magyar ejtőernyősöket gyalogságként alkalmazták.

A második világháború befejezése után 1945-től 1948-ig nem volt a hadrendben ejtőernyős alakulat. Az 1948-ban elhatározott nagyarányú haderőfejlesztés keretén belül a Honvéd Vezérkar akkori főnöke, SÓLYOM László altbgy. szükségesnek látta az ejtőernyős fegyvernem újjászervezését és ezért kiképzőkeret felállítását rendelte el. A légierő ejtőernyős szakszolgálatát az 1951-ben beérkezett sugárhajtású repülőtechnika átvételével fejlődött jelentősen, mivel a katapulttúlással ellátott MIG-15 típusú repülőgépekhez különleges kezelést igénylő ejtőernyők tartoztak. A Magyar Néphadsereg ejtőernyőzést folytató alakulatait szintén a 1950-es évek elején szervezték meg, ejtőernyős lövész és mélyégi felderítő alakulatok létrehozásával.

A rendszerváltás természetesen a Magyar Honvédség életében is komoly változásokat hozott. Régi, hagyományos fegyvernemek szűntek meg szinte teljesen (harckocsizó, mélységi felderítő, tüzér) és újak jöttek létre (könnyű gyalogos, különleges erők). A szerző művében a fentiekben vázolt történelmi eseményekbe nyújt betekintést.

0397

BOTZ László

A Magyar Néphadsereg szerepvállalása**a dél-vietnámi Nemzetközi Felügyelő és Ellenőrző Bizottság munkájában 1973-1975**

Az írásmű elején visszatekintés található, amely Vietnam több ezer éves történelmének fordulópontjait a pleisztocén kortól, a vas-koron át az időszámítás előtti második és az időszámítás utáni tizedik évszázad közötti kínai uralmat, illetve az önálló, feudális Vietnam kialakulását tekinti át. A történelmi ismertető magában foglalja továbbá a feudális lét tíz évszázadának belső feszültségeit, harcát, majd azok következményeként a gyarmatosítók megjelenését, Vietnam idegen erők általi megszállását. Francia uralom (1884-1945), az országot három részre szakította. Az újraegyesítés első lépése volt, amikor 1945. IX. 2-án Ho Chi Minh ideiglenes kormánya kikiáltotta a Vietnámi Demokratikus Köztársaságot, mellyel megkezdődött a franciák elleni 1954. VII. 1-ig tartó háború, amely a Vietnámot két részre osztó Genfi Egyezményrel zárult.

A II. világháború befejezésétől kézzel fogható volt a térségben az Egyesült Államok érintettsége. Jelentős pénzügyi, majd az 1950-es évektől kezdődően katonai tanácsadók és fegyverek küldésével személyi és anyagi támogatást nyújtottak a franciáknak. 1961-ben az Amerikai Egyesült Államok meghirdette Vietnámban a „Különleges Erők Háborúját”, ezzel megkezdődött Vietnam elleni háborúja. 1969-ben új stratégia vette kezdetét, a háború „vietnamizálás”-val, azaz a harci feladatoknak a dél-vietnámi erőkre való fokozatos áthárításával.

A háború befejezését célzó párizsi tárgyalások 1973. I. 27-én a háború befejezését és Vietnam békéjének helyreállítását célzó egyezmény aláírását eredményezték. A Párizsban tárgyaló felek egy nemzetközi tűzszünet ellenőrző bizottság felállításában egyeztek meg, tagjainak Kanadát, Indonéziát, Magyarországot és Lengyelországot kérték fel.

A magyar kormány a diplomáciai kapcsolatok felvételét kezdeményezte Vietnámmal, amely 1950. II. 3-án nagykövetségi szintű kapcsolat létesítésében manifesztálódott. A vietnámi tűzszünet-ellenőrző küldetésnek magyar szempontból kiemelkedő a jelentősége, mert ez volt az első nemzetközi békefenntartó misszió, amelyben Magyarország — nemzetközi felkérés alapján — részt vett.

0398

FÓRIZS Sándor

Határprovokációk a magyar-jugoszláv államhatáron 1950-1951

A Magyar Országos Levéltárban részben megtalálhatók az adott időszak határrend sértéseiről, határeseményeiről készült, kerületparancsnoksági jelentések, a szemtanúk meghallgatásának jegyzőkönyvei, eredeti vázlatok, térképmelléletek.

Ennek alapján tipizálhatók a korabeli események. Ezen eseményekhez kapcsolódnak a lőfegyverhasználatok, sérülések és az azokból fakadó intézkedések. Ezen intézkedések célja általában az „ellenséges” propagandaanyagok bejuttatásának, a műszaki zárazon való áthatolásnak, illetve azok megrongálásának, az aknafelszedésnek, valamint

felrobbantásuk megelőzésére irányultak. További intézkedéseket követeltek az átlövések, légtérsértések, sértő feliratok elhelyezése, az átbeszélések, az államhatáron történő átjutás fedezése lőfegyverekkel, valamint olyan tisztázatlan események, melyek jellegét a rendelkezésre álló anyagokból csak sejteni lehet.

A tanulmány az események lefolyásának ismertetésére az egyoldalú rendezési eljárások bemutatására törekszik.

Az írásmű betekintést nyújt a magyar-jugoszláv államhatáron az 1951-es évben kialakult feszült határőrizeti helyzetbe és annak következményeként alkalmazott határőrizeti, vezetési módszerekbe.

0399

HEGEDŰS Ernő - FRÖCHLICH Dávid**Katonai erők rendvédelmi szerepkörben**

A szerzőpáros a Magyar Királyi Honvédség lovas alakulatainak karhatalmi tevékenységét mutatja be a II. világháború során Szovejtunió megszállt területein. A lovasság ebben az időszakban ugyan már koránt sem volt korszerűnek nevezhető, azonban a speciális, mocsaras terepviszonyokon a partizánok elleni harcokban még eredményesen volt alkalmazható. Ezen alkalmazást ismertetik a szerzők, mellyel a magyar karhatalmi tevékenység történetének egyik új fejezetét írták meg.

0400

KESERŰ István**A magyar határőrizet 1945-1990**

A magyar nemzet sorsát hosszú évtizedekre eldöntő időszakban a magyar határőrizet átalakításának az eseményeit mutatja be a szerző. Ebben az időszakban tért át a magyar állam — a magyar proletárdiktatúra államhatalmi rendszere kialakításának a részeként — a szovjet típusú határőrizet bevezetésére. Ezzel szakítottak a Kárpát-medence határőrizeti hagyományaival, a polgári magyar állam határőrizeti tapasztalataival. Nem csupán a magyar határőrizet szervezete és metodikája alakult a gyökeresen, hanem az elvi alapok is megváltoztak. A nemzetállam határainak őrzése helyébe a Szovjetunió által vezetett szövetségi rendszer határainak az őrzése lépett. A tanulmány a szovjet típusú határőrizeti rendszerre való átállással, majd annak működése főbb állomásaival és eseményeivel foglalkozik. A szerző szemléletesen mutatja be írásában, hogy a magyar proletárdiktatúra különböző időszakainak elvárásaihoz milyen formák kialakításával igazodott a határőrizet.

0401

NAGY György**Az első magyar határrendőrség**

A szerző tanulmányában a polgári magyar állam első határőrizeti szakmai szervezetének a Magyar Királyi Határrendőrségnek a bemutatására tesz kísérletet. Alkotásában jelentős mértékben támaszkodott a téma korábbi kutatóinak az eredményeire. Szemléletesen ábrázolja a Magyar Királyi Határrendőrség helyét és szerepét a polgári magyar állam dualizmuskori határőrizeti rendszerében. Némi averziót kelt ugyan a címben szereplő állítás, mely azt sugallja, hogy a Magyar Királyi Határrendőrség 1903-tól működött volna. Az igazság azonban az, hogy — bár a testület felállításáról szóló törvény valóban 1903-ban született — a konkrét felállításra azonban csak 1906 elején került sor.

0402

NAGY József**A magyar határőrizet változásai 1958-1990**

A szerző a vizsgált időszak magyar határőrizet-történetének fejlődését a közép-európai határőrizet változásaira figyelemmel vizsgálja. A magyar határőrizet működési területét a határsávok létét, illetve alakulását a tevékenység egyik meghatározó alapjának tekinti. Ugyancsak fontos elemnek tartja a műszaki-technikai berendezéseket és természetesen a tevékenység jogi szabályozottságát. A szerző ezeknek a körülményeknek az értékelése nyomán mutatja be a korabeli határőrizeti metodika lényegét. A szerző ugyan külön nem rögzítette írásában, azonban így is nyilvánvaló, hogy az állam jellegének változása minden esetben a határőrizet módosítását eredményezte. Emellett pedig a külső környezet — talán még a hazainál is erősebb módon — hatott a magyar határőrizet fejlődésére.

0403

OLASZ Lajos**A légi csendőrség Magyarországon**

Az I. világháború végére a repülés fejlődése és a légi közlekedés megindulása szükségessé tette a rendvédelem erre vonatkozó új tevékenységi körének megszervezését, a légtérhasználat, a légi személy- és áruszállítás szabályozását és ellenőrzését. A repülőtechnika fejlődése ugyanakkor lehetőséget kínált bizonyos rendvédelmi feladatok levegőből történő ellátására is. A háborút követő években számos európai országban megszervezték a légi csendőrséget. Magyarországon már 1918-ban megtörténtek az első lépések légi rendvédelmi egység felállítására. A trianoni békdiktátum azonban Magyarország számára megtiltotta felfegyverzett repülőgépek tartását, ezért a légi rendőrség, illetve légi csendőrség megszervezése elmaradt. A két világháború között néhány esetben alkalmazásra kerültek polgári (csendőrségi) repülőgépek rendvédelmi szerepkörben, de csak ideiglenesen, eseti jelleggel. A katonai repülés tiltása miatt a tervezett légi csendőrséget nemcsak rendvédelmi, hanem légi határbiztosító feladatkör ellátására is számításba vették, és felállítását a rejtett körülmények között működő légierő is támogatta. A nemzetközi kötöttségek, és az anyagi feltételek szükségessége miatt a magyar légi csendőrség szervezetszerű felállítására hosszas előkészítés után, csak 1940-ben került sor. Mivel ekkorra már megindult a légierő nyílt fejlesztése, a légi csendőrség döntően belső rendvédelmi feladatok ellátására került alkalmazásra.

0404

PARÁDI József**Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919**

A szerző tanulmányában a dualizmuskori Magyar Királyság rendvédelmi testületeivel foglalkozik. Ennek keretében a testületek szervezetére és tevékenységére koncentrálnak. Így kerülnek bemutatásra a magyarországi állami és önkormányzati rendőrségek, a határőrizeti szervezetek, a pénzügyőrség, a vámhivatalok — bár ezek a vizsgált időszakban nem rendvédelmi testületként, hanem szak-közigazgatási hivatalként működtek — és a csendőrség. Összességében

differenciált és kitűnő rendvédelmi struktúra, hatékony tevékenység ismerhető meg a tanulmányban közöltek alapján. A polgári magyar állam népelemző jellegéről szóló téveszmék ékes cáfolatát nyújtja a tanulmány.

0405

PERÉNYI Roland

A fővárosi rendőrség tagjainak II. világháború alatti tevékenysége az igazoló bizottsági iratok tükrében

A szerző a korabeli források feldolgozásával, azok korrektt hasznosításával végezte feltáró munkáját. A tanulmány megismerése során számos érdekes részlettel mára is fény derül. Az alkotó művében érzékeltetni igyekezett az igazoló bizottsági szisztéma Janus-arcúságát. Egyrészt ugyanis valóban fény derülhetett egyes rendőröknek a korabeli legitim törvények szellemiségével, az emberiséggel össze nem egyeztethető magatartására. Másrészt azonban az egész igazolási herce-hurca azt a célt szolgálta, hogy a testületből a jobboldali világnézetű — mellesleg többségükben jó szakembereket — eltávolítsák és helyükre a baloldal vonzaskörébe tartozó személyeket helyezzenek, tekintet nélkül a hozzáértésükre.

0406

SZIKINGER István

A magyar rendvédelmi jog 1945-1989

A szerző a magyar rendvédelmi szervezetek fejlődéstörténetének, ezen testületek működése jogi szabályozottságának és a szabadságjogok biztosítottóságának a bemutatásával törekedett a vizsgált időszak magyar rendvédelmi jogának az értelmezésére. Az ismertetés nyomán olyan kép alakulhat ki a magyar pártállam időszakára vonatkozóan, amelyben az érintett testületek dinamikus, bár nem mindig a minőség irányába mutató változásokon estek át. Ezzel párhuzamosan a szervezetek működési szabályozása fejlődött ugyan, azonban elmaradt a kívánatos, nyilvánvalóan politikai megfontolások miatt. A szabadságjogokat lényegében hiányosan szabályozottnak tekinti a szerző, mivel azok a rendvédelmi testületek működési szabályozásainak szorításában vergődtek.

0407

TÖMÖSVÁRY Zsigmond

Egy kevésbé ismert katonai attasé: NÉMETH Dezső vezérkari ezredes

A tanulmány olyan magyar katonatisztnak állít emléket, akinek egyetlen bűne az volt, hogy már a magyarországi pártállamot megelőzően is a hazáját szolgálta. A tehetséges tisztet hazaszeretete, kiváló eredményei sem menthették meg. Sajnos szinte törvényszerű volt, hogy az alantas érzelmekkel összefonódó pártállami téveszme, az úgynevezett osztályharc erősödése következtében előbb-utóbb NÉMETH Dezső is a mártírok számát gyarapítja. NÉMETH Dezső oly korban élt, amikor a tehetségtelenek mondtak ítéletet a tehetségesek felett, amikor nem erénynek, hanem bűnnek számított a hazaszeretet, amikor az idegen érdekek kiszolgálása előrébb való volt mint a nemzet szolgálata.

0408

VEDŐ Attila

A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása a dualizmus idején

A szerző tanulmányában érdekes témával foglalkozik. Napjainkban általánosan elfogadottnak tekinthető szakmai körökben az a liberális indíttatású téveszme, mely szerint a haderő csapatait felhasználni a rend fenntartása érdekében bűnös cselekedet. Ezt azonban nem mindig gondolták így a Kárpát-medencében. Az alkotmányos monarchia rendszerében működő Magyar Királyságban a dualizmus időszakában a nemzeti liberálisok nem találtak kivétnevalót abban, hogy a haderő csapatai szükség esetén részt vegyenek a közrend helyreállításában. A haderő csapatainak ilyen jellegű alkalmazásának természetesen voltak feltételei és szabályai, amelyek a visszaélések megakadályozását, a lehető leghumánusabb kivitelezést voltak biztosítani. A szerző e szabályozások fejlődését mutatja be művében.

0409

VEDŐ Attila

A Francia Nemzeti Csendőrség a két világháború között

A szerző a csendőrség mint rendvédelmi testülettípus anyaszervezetének, a francia csendőrségnek a fejlődését mutatja be a két világháború között. Az alkotó dolgozatának kezdetén a francia csendőrség történetét vázolta fel a kezdetektől az I. világháborúig. Erre alapozva a két világháború közötti időszakban számba veszi mindazon szervezeti és működési változtatásokat, amelyek hozzájárultak a testület modernizációjához. E fejlesztéseket azonban nem csupán szűk szakmai szempontok szerint mutatja be, hanem a vizsgált időszak társadalmi változásaiból vezeti le a testület módosításait. Összességében a testületet kiváló hatékonysággal működő, eredményes szervezetként értékeli a szerző.

RECENSIONEN

0395

Péter BALOGH

Die Geschichte der ungarischen militärischen Fernmeldeaufklärung

Am 1. 8. 1947 wurde in der Kaserne in Budapest in der Dózsa György Straße 49 die 1. Selbstständige Fernmeldeaufklärungskompanie gegründet. Dieses Datum ist der offizielle Tag der Entstehung der ungarischen militärischen Fernmeldeaufklärung. In Archivadokumenten ist jedoch ein früheres Datum zu finden: mit der Wirkung vom 1. 10. 1942 wurde das Fernmeldeaufklärungs-Batallion 101/II. aus dem Verband des 101. Fernmelderegiments herausgelöst, und kämpfte an der Ostfront als Fernmeldeaufklärungs-Batallion mit selbstständiger Schlachtordnung. Warum ist 1947 und nicht 1942 der Geburtstag der Waffengattung? Warum nicht 1920, als Hermann POKORNY zum Leiter der Abteilung „X“ des geheim funktionierenden Evidenzbüros des Stabs ernannt wurde, die sich mit der Entschlüsselung der Fermanneldungen der Botschaften beschäftigte? Was wurde aus der ungarischen militärischen Fernmeldeaufklärung in den Jahren des kalten Krieges? Hat diese Waffengattung Gegenwart und Zukunft? Der Autor sucht in seiner Studie auf diese Fragen eine Antwort, dabei die fachhistorischen Momente von fast 100 Jahren wachrufend.

0396

József BODA

75 Jahre ungarisches militärisches Fallschirmspringen

Die Bezeichnung Fallschirm konnte man in Ungarn bereits Anfang des 17. Jahrhunderts antreffen. Der aus dem damaligen Ungarn stammende Fausztusz VERANCICS konstruierte 1616 in Venedig den modernsten Fallschirm seiner Zeit, und publizierte dies auch einer veröffentlichten Arbeit. Im ersten Weltkrieg war der Gebrauch des Fallschirms bei den Fliegertruppen der Streitkräfte der Österreichisch-Ungarischen Monarchie – wo auch Ungarn dienten – rein zufällig. Wegen der großen Verluste hielt es die Militärkommandantur erstmalig bei den Luftschißer-Formationen für notwendig, die Fallschirme einzuführen. Ab 1917 wurden auch bei dem Personal von Flugzeugen Fallschirme benutzt.

Im Sommer 1938 wurde im Ungarischen Königlichen Heer ein Sportlehrgang organisiert, bei dem die Teilnehmer neben Diversionsübungen auch eine Fallschirmausbildung erhielten. Am 11. 9. 1938 wurde in Szombathely eine Militär-Fallschirm-Versuchsgruppe von 7 Mann unter der Führung von Pionierhauptmann Árpád BERTALAN gegründet. Die ersten Sprünge fanden am 2. 9. 1938 statt. Die erste ungarische Militär-Fallschirm-Formation wurde am 1. 10. 1939 gegründet. Während des Krieges wurden die ungarischen Fallschirmspringer bei der Infanterie eingesetzt. Nach dem Zweiten Weltkrieg 1945-1948 gab es in der Schlachtordnung keine Fallschirmspringer-Formation. Im Rahmen der 1948 entschiedenen bedeutenden Entwicklung der Streitkräfte sah es der damalige Stabschef der Honvéd, Generalleutnant László SÓLYOM als notwendig, die Fallschirmspringer-Waffengattung neu zu organisieren und ordnete die Aufstellung des Ausbildungsrahmens an. Mit der Übernahme der 1951 eingetroffenen Düsenflugtechnik entwickelte sich der Fallschirmspringer-Fachdienst der Luftstreitkräfte in bedeutendem Maße, da zu den mit einem Katapultsitz versehenen MIG-15 Flugzeugen besonders zu handhabende Fallschirme gehörten. Die Fallschirmspringer-Formationen der Ungarischen Volksarmee wurden ebenfalls Anfang 1950 mit der Gründung der Fallschirminfanterie- und Tiefenaufklärer-Formationen organisiert.

Die Wende brachte natürlich auch bei der Ungarischen Armee ernste Veränderungen mit sich. Alte, traditionelle Waffengattungen verschwanden fast gänzlich (Panzerwagen, Tiefenaufklärung, Artillerie) und neue entstanden (leichte Infanterie, Spezialeinheiten). In seinem Werk liefert der Autor einen Einblick in die oben skizzierten historischen Ereignisse.

0397

László BOTZ

Rolle der Ungarischen Volksarmee bei der Arbeit**der südvietnamesischen Internationalen Aufsichts- und Kontrollkommission 1973-1975**

An Anfang der Schrift ist ein Rückblick zu finden, der die Wendepunkte der mehrere Tausend Jahre alten Geschichte Vietnams, vom Pleistozän, über die Eisenzeit, die chinesische Herrschaft zwischen dem 2. Jahrhundert vor unserer Zeitrechnung bis zum 10. Jahrhundert unserer Zeitrechnung, bzw. die Entstehung des selbstständigen feudalen Vietnams überschaut. Der historische Abriss enthält ferner die inneren Spannungen, die Kämpfe des 10. Jahrhunderts lang existierenden Feudalismus, sowie als dessen Folge das Erscheinen der Kolonisten, die Besetzung Vietnams durch fremde Kräfte. Die französische Herrschaft (1884-1945) hat das Land in drei Teile zerrissen. Der erste Schritt der Wiedervereinigung war, als die provisorische Regierung von Ho Chi Minh am 2. 9. 1945 die Vietnamesische Demokratische Republik ausrief, womit der bis zum 1. 7. 1954 dauernde Krieg gegen die Franzosen begann, der mit der Zweiteilung Vietnams durch das Genfer Abkommen endete.

Ab Ende des 2. Weltkrieges war in der Region die Beteiligung der vereinigten Staaten real vorhanden. Mit dem Entsenden von bedeutenden Finanz-, ab den 50er Jahren Militärberatern und Waffen gewährten sie den Franzosen personelle und materielle Unterstützung. 1961 verkündeten die USA in Vietnam den „Krieg der Spezialeinheiten“, damit begann der Krieg gegen Vietnam. 1969 begann eine neue Strategie, mit der „Vietnamisierung“ des Krieges, d. h. mit der allmählichen Weitergabe der Kampfaufgaben an die südvietnamesischen Kräfte. Die Pariser Verhandlungen vom 27.1.1973 hatten die Beendigung des Krieges zum Ziel, sie hatten die Unterzeichnung des Abkommens zur Beendigung des Krieges und der Wiederherstellung des Friedens in Vietnam zum Ergebnis. Die in Paris verhandelnden Parteien einigten sich in der Aufstellung einer Kommission zur Kontrolle des Waffenstillstands, als Mitglieder wurden Kanada, Indonesien, Ungarn und Polen aufgefordert.

Die ungarische Regierung initiierte die Aufnahme von diplomatischen Beziehungen mit Vietnam, die sich am 3. 2. 1950 im Zustand bringen der Beziehungen auf Botschafterebene manifestierte. Die Bedeutung der Kommission zur Kontrolle des Waffenstillstands hat aus ungarischer Hinsicht eine besondere Bedeutung, denn das war die erste internationale Friedensmission, an der Ungarn – aufgrund einer internationalen Aufforderung – teilgenommen hat.

0398

Sándor FÓRIZS

Grenzprovokationen an der ungarisch-jugoslawischen Staatsgrenze 1950-1951

Im Ungarischen Staatsarchiv sind teilweise die Meldungen der Bezirkskommandanturen über die Verletzungen der Grenzordnung sowie Grenzvorfälle, die Protokolle der Zeugenanhörungen, originale Skizzen und Landkartenanhänge aus dieser Zeit zu finden.

Anhand dessen können die damaligen Ereignisse typisiert werden. Mit diesen Ereignissen stehen Waffengebrauch, Verletzungen und sich daraus ergebende Maßnahmen in Verbindung. Diese Maßnahmen dienten im Allgemeinen dem Eindringen des „feindlichen“ Propagandamaterials, bzw. dem Eindringen durch die technischen Schutzmaßnahmen, bzw. deren Beschädigung, der Minenbeseitigung, sowie deren Sprengung vorzubeugen. Weitere Maßnahmen erforderten Schüsse von jenseits der Grenze, Luftraumverletzungen, Anbringung von Hetzparolen, Gespräche über die Grenze, bewaffnete Deckung von Verletzungen der Staatsgrenze, sowie solche ungeklärten Ereignisse, die aus den zur Verfügung stehenden Materialien vermutet werden können.

Die Studie strebt die Bekanntmachung der Abläufe der Ereignisse, der einseitigen Abwicklungsverfahren an.

Die Schrift gewährt einen Einblick in die entstandene angespannte Situation im Jahre 1951 an der ungarisch-jugoslawischen Staatsgrenze, sowie in die sich aus dieser Situation ergebenden angewandten Grenzbeobachtungs- und Führungsmethoden.

0399

Ernő HEGEDŰS - Dávid FRÖCHLICH

Militärstreitkräfte in der Rolle des Ordnungsschutzes

Das Autorenpaar stellt die Militärtätigkeit der Kavallerie des Ungarischen Königlichen Heeres in den während des Zweiten Weltkrieges besetzten Gebieten der Sowjetunion vor. Die Kavallerie dieser Zeit kann man überhaupt nicht als modern bezeichnen, aber im speziellen, sumpfigen Gelände war sie noch erfolgreich in den Kämpfen gegen die Partisanen einzusetzen. Diese Anwendungen legen uns die Autoren dar, womit sie ein neues Kapitel in der Geschichte der ungarischen Militärtätigkeit geschrieben haben.

0400

István KESERŰ

Ungarische Grenzwaache 1945-1990

Der Autor stellt die Ereignisse der Umgestaltung der ungarischen Grenzwaache in einem das Schicksal für lange Jahrzehnte bestimmenden Zeitabschnitt vor. In dieser Zeit ging der ungarische Staat zur Einführung des sowjetischen Modells der Grenzbeobachtung über, als Teil der Herausbildung des ungarischen Staatsmachtsystems der Diktatur des Proletariats. Damit trennte man sich von den Grenzbeobachtungstraditionen des Karpatenbeckens, von den Erfahrungen der Grenzbeobachtung des bürgerlichen ungarischen Staates. Nicht nur die Organisation der ungarischen Grenzwaache und deren Methoden änderten sich grundlegend, sondern auch die Grundsätze änderten sich. An die Stelle der Beobachtung der Grenzen des Nationalstaates trat die von der Sowjetunion geführte Beobachtung der Grenzen eines föderalen Systems. Der Artikel beschäftigt sich mit der Umgestaltung der Grenzwaache nach sowjetischem Modell, und mit den Hauptstationen und Ereignissen deren späteren Tätigkeit. Der Autor stellt sehr anschaulich dar, mit welchen Ausformungen sich die Grenzwaache gemäß den Erwartungen der verschiedenen Zeitabschnitte der ungarischen Diktatur des Proletariats anpasste.

0401

György NAGY

Die erste ungarische Grenzwaache

Der Autor unternimmt in seiner Studie einen Versuch, die erste fachliche Organisation der Grenzwaache des bürgerlichen ungarischen Staates, die Ungarische Königliche Grenzwaache, vorzustellen. In seinem Werk stützt er sich in bedeutendem Maße auf die Ergebnisse früherer Forscher. Anschaulich stellt er der Platz und die Rolle der Ungarischen Königlichen Grenzwaache im Grenzschutzsystem des ungarischen bürgerlichen Staates dar. Gewisse Abneigung weckt zwar die Behauptung im Titel, die darauf hindeutet, dass die Ungarische Königliche Grenzwaache seit 1903 existiert hätte. Die Wahrheit ist jedoch, dass – obwohl das Gesetz zur Aufstellung der Körperschaft tatsächlich 1903 verabschiedet wurde – es erst Anfang 1906 zur Aufstellung der Körperschaft kam.

0402

József NAGY

Die Veränderungen der ungarischen Grenzwaache 1958-1990

Der Autor untersucht im bezeichneten Zeitabschnitt die Entwicklung der Geschichte der ungarischen Grenzwaache unter besonderer Berücksichtigung der Veränderungen des mitteleuropäischen Grenzschutzes. Er betrachtet das Gebiet des ungarischen Grenzschutzes, die Existenz bzw. die Entstehung der Grenzgebiete als maßgebende Grundlage. Für ein ebenfalls wichtiges Element hält er die technischen Einrichtungen und selbstverständlich die rechtliche Regelung der Tätigkeit. Anhand der Auswertung dieser Umstände stellt er das Wesen der damaligen Methode der Grenzwaache dar. Der Autor hielt zwar nicht in seiner Schrift fest, aber es ist so offensichtlich, dass die Veränderungen im Charakter des Staates in jedem Fall Veränderungen im Grenzschutz zur Ergebnis hatten. Daneben wirkte sich die äußere Umgebung – vielleicht viel stärker als die eigene – auf die Entwicklung der ungarischen Grenzwaache aus.

0403

Lajos OLASZ

Die Luftgendarmerie in Ungarn

Zum Ende des Ersten Weltkrieges machten die Entwicklung der Luftfahrt und der Beginn des Flugverkehrs die Organisation des sich darauf beziehenden neuen Tätigkeitsbereichs des Ordnungsschutzes, die Luftraumbenutzung, die Regelung und die Kontrolle des Luft-Personen- und Warentransports notwendig. Gleichzeitig bot die Entwicklung der Flugtechnik die Möglichkeit, gewisse Ordnungsschutzaufgaben auch aus der Luft zu tätigen. In den Nachkriegsjahren wurde in zahlreichen europäischen Ländern die Luftgendarmerie organisiert. In Ungarn nahm man bereits 1918 den ersten Schritt zur Aufstellung Luft-Ordnungsschutzereinheit vor. Der Friedensvertrag von Trianon verbot jedoch für Ungarn die Unterhaltung von bewaffneten Flugzeugen, deshalb blieb die Organisation der Luftpolizei bzw. Luftgendarmerie aus. Zwischen den beiden Weltkriegen wurden in einigen Fällen zivile (Gendarmerie) Flugzeuge zu Ordnungsschutzaufgaben verwendet, jedoch nur vorübergehend, in Ausnahmen. Wegen des Verbots der militärischen Luftfahrt berücksichtigte man bei der geplanten Luftgendarmerie nicht nur Ordnungsschutzaufgaben, sondern auch den Aufgabenbereich der

Grenzsicherung aus der Luft. Der Aufbau der Luftgendarmerie wurde auch von der geheim funktionierenden Luftwaffe unterstützt. Wegen der internationalen Auflagen und der knappen finanziellen Bedingungen kam die ungarische Luftgendarmerie nach einer langen Vorbereitungsphase, erst 1940 zu Stande. Da zu diesem Zeitpunkt die offene Entwicklung der Luftwaffe bereits begonnen hatte, wurde die Luftgendarmerie entschieden zum Versehen von Ordnungsschutzaufgaben innerhalb des Landes eingesetzt.

0404

József PARÁDI

Ordnungsschutz-Körperschaften in der Zeit des bürgerlichen ungarischen Staates 1867-1919

Der Autor beschäftigt sich in seiner Studie mit den Ordnungsschutz-Körperschaften des dualistischen Ungarischen Königreichs. In diesem Rahmen konzentriert er sich auf die Organisation und die Tätigkeit der Körperschaft. So werden die staatlichen und kommunalen Polizeien von Ungarn, die Grenzschutzorganisationen, die Finanzwache und Zollämter – obwohl diese im untersuchten Zeitabschnitt nicht als Ordnungsschutz-Körperschaft, sondern als Fach-Verwaltungsämter funktionierten – sowie die Gendarmerie vorgestellt. Aufgrund der in der Studie erhaltenen Informationen können wir insgesamt eine differenzierte und ausgezeichnete Ordnungsschutzstruktur, eine effektive Tätigkeit kennen lernen. Die Studie bietet eine beredte Widerlegung der Missverständnisse über den das Volk unterdrückenden Charakter des bürgerlichen ungarischen Staates.

0405

Roland PERÉNYI

Tätigkeit der Angehörigen der Hauptstädtischen Polizei im Zweiten Weltkrieg im Spiegel der Beweisdokumente der Kommission

Der Autor absolvierte seine Forschungsarbeit durch die Aufarbeitung und konkrete Nutzung der aus dieser Zeit stammenden Quellen. Beim Studium der Arbeit offenbarten sich auch interessante Details. Der Autor war bemüht, in seinem Werk das Janusgesicht des Beweisgerichtssystems darzulegen. Einerseits konnte tatsächlich bei einigen Polizisten ein Verhalten aufgedeckt werden, das nicht mit dem Geist der damaligen legitimen Gesetze, mit der Humanität zu vereinbaren ist. Andererseits diente dieses ganze Beweisramasuri dazu, die rechtsorientierten – übrigens in der Mehrheit guten Fachleute – aus ihren Positionen zu entfernen, und an Stelle dieser linksgesinnte Mitarbeiter, unabhängig von ihrem Sachverständnis, einzusetzen.

0406

István SZIKINGER

Ungarisches Ordnungsschutzrecht 1945-1989

Der Autor war bestrebt, das ungarische Ordnungsschutzrecht im untersuchten Zeitraum mit der Darlegung der Entwicklungsgeschichte der Ordnungsschutzorganisationen, der rechtlichen Regelung der Tätigkeit der Körperschaften und der Sicherung der Freiheitsrechte zu deuten. Aufgrund der Erklärung kann bezüglich des Zeitabschnitts des ungarischen Parteistaates ein Bild entstehen, dass die betroffenen Körperschaften dynamische, zwar nicht immer in Richtung Qualität zeigende Veränderungen erfuhren. Parallel damit entwickelte sich zwar die Regelung der Tätigkeiten der Organisationen, erreichte jedoch nicht den erwünschten Stand, offensichtlich aus politischen Erwägungen heraus. Der Autor betrachtet die Freiheitsrechte im Wesentlichen als mangelhaft geregelt, da diese mit dem Druck der Vorschriften der Ordnungsschutzkörperschaften kämpften.

0407

Zsigmond TÖMÖSVÁRY

Ein weniger bekannter Militärattache Generalstabschef Oberst Dezső NÉMETH

Die Studie gedenkt eines ungarischen Offiziers, dessen einziges Verbrechen es war, dass er bereits in der Zeit vor dem ungarischen Parteistaat seinem Vaterland gedient hatte. Auch seine Vaterlandsliebe und hervorragenden Leistungen konnten den begabten Offizier nicht retten. Es war leider nahezu gesetzmäßig, dass aufgrund der Verstärkung des mit niederen Gefühlen verflochtenen Parteistaat-Wahns, des so genannten Klassenkampfes Dezső NÉMETH früher oder später auch die Zahl der Märtyrer erhöhte. Dezső NÉMETH lebte in einer Zeit, in der die Unbegabten das Urteil über die Begabten fällten, als Vaterlandsliebe nicht Tugend sondern Verbrechen bedeutete, als die Befriedigung fremder Interessen dem Dienst an der Nation voranging.

0408

Attila VEDÓ

Das Reglement der Brachialtätigkeit der Ungarischen Königlichen Gendarmerie in der Zeit des Dualismus

Der Autor beschäftigt sich mit einem interessanten Thema. Heutzutage wird in Fachkreisen allgemein der dem liberalen Gedankengut entstammende Irrtum akzeptiert, dass es ein Verbrechen sei, Streitkräfte im Interesse der Aufrechterhaltung der Ordnung einzusetzen. Dieser Auffassung war man im Karpatenbecken jedoch nicht immer. Im Ungarischen Königreich, das im System der verfassungsrechtlichen Monarchie zur Zeit des Dualismus funktionierte, bemängelten die nationalen Liberalen nicht, dass die Truppen der Streitkräfte im Notfall an der Wiederherstellung der öffentlichen Ordnung teilnehmen. Für eine solche Verwendung der Truppen der Streitkräfte gab es selbstverständlich Bedingungen und Regeln, die die Verhinderung von Missbräuchen, die möglichst humanste Ausführung sichern sollten. Der Autor stellt in seinem Werk die Entwicklung dieser Regelungen vor.

0409

Attila VEDÓ

Die Französische Nationale Gendarmerie zwischen den zwei Weltkriegen

Der Autor stellt in seinem Werk die Entwicklung der Gendarmerie als Mutterorganisation des Ordnungsschutztyps, der französischen Gendarmerie zwischen den zwei Weltkriegen vor. Zu Beginn seiner Studie skizziert der Autor die Geschichte der französischen Gendarmerie von den Anfängen bis zum Ersten Weltkrieg. Auf dieser Grundlage zählt er im Zeitabschnitt zwischen den beiden Weltkriegen diejenigen Veränderungen im Aufbau und der Tätigkeit auf, die zur Modernisierung der Körperschaft beitrugen. Diese Entwicklungen beschreibt er jedoch nicht nur aus enger fachlicher Sicht, sondern er leitet die Veränderungen in der Körperschaft von den gesellschaftlichen Veränderungen im untersuchten Zeitabschnitt ab. Insgesamt bewertet der Autor die Organisation als eine erfolgreiche Organisation mit ausgezeichneter Effektivität.

